

Opiskeluhuollon raamit ja rivitanssi

TYKS-alueen kokeilutoiminta

2. VIP-kinkerit 21.1.2021

Aikataulu

Tavoitteet

13.45	Tekninen tsekkaus	
14.00	Opiskeluhuollon raamit ja rivitanssi Opiskeluhuollon kokonaisuus Opiskeluhuollon ohjaus ja ohjausryhmä Psykologin ja kuraattorin tehtävät Yhteisöllinen oppilashuolto ja oppilashuoltoryhmän toiminta Yksilökohtainen oppilashuolto Linkkejä ja ideoita	• Kertaat ja päivität tietojasi opiskeluhuollosta • Saat vinkkejä, missä voit lisätä omaa/yhteisösi osaamistasi • opiskeluhuollosta, • verkostoyhteistyöstä, • hyvän kokouksen elementeistä • Pohdit omia, koulusi ja kuntasi hyviä käytänteitä ja kehittämisen kohteita opiskeluhuollossa ja monialaisessa yhteistyössä • Saat ideoita, innostusta ja iloa omaan työhösi
15.30	Koulutus päättyy	

Kohderyhmä: Kuntien kasvatus-, opetus- ja opiskeluholtohenkilöstö ja muut kiinnostuneet, Konsultaatio-koulutukseen osallistuvat tiimit

VIP-kinkerit!

iltapäivisin klo 14-15.30

Vaativa erityinen tuki
Vip-kehittämistoiminnan
helmet
9.12.2020

Opiskeluhuollon raamit
ja rivitanssi
21.1.2021

Opiskeluhuollon
haasteet hallintaan
8.3.2021

Monialainen yhteistyö ja
perhekeskukset – totta
vai tarua?
8.4.2021

Sijoitettujen lasten ja
nuorten koulunkäynnin
tukeminen – kokemuksia
ja kokeiluja
6.5.2021

- VIP-kehittämistoiminta pähkinäkuoressa ja työtämme tukevat helmet
- Reitit verkkoviidakossa - mistä löydät tietoa:
 - Kouluakäymättömyydestä
 - Sijoitettujen lasten koulunkäynnistä ja
 - Toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta
- Tarkastelussa omat, koulun ja kunnan käytänteet vaativaa erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten tukemisessa

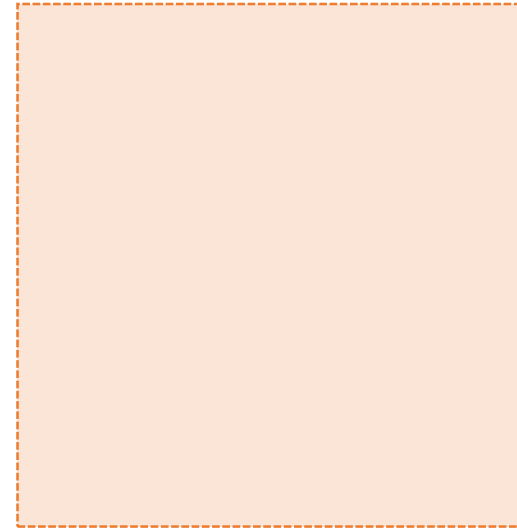
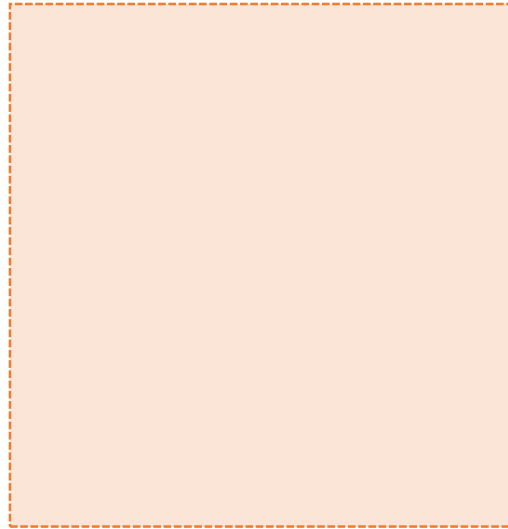
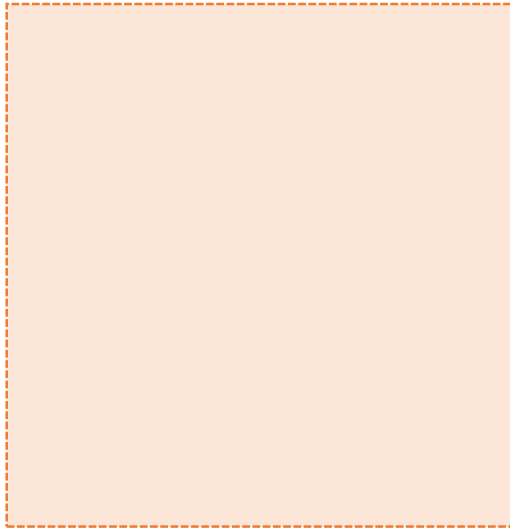
- Kertauskurssi ja päivitys opiskeluhuollosta
- Vinkit ja linkit
 - Opiskeluhuollon kehittämiseen
 - verkostoyhteistyöhön,
 - hyvän kokouksen elementtien rakentamiseen
- Tarkastelussa omat, koulun ja kunnan hyvät käytänteet ja kehittämisen kohteet opiskeluhuollossa ja monialaisessa yhteistyössä
- Ideoita, innostusta ja iloa omaan työhön

Ko-Pro – Kunnan konsultatiivisen työn kehittäminen

1. Koulutuspäivä
12.2.2021

2. Koulutuspäivä
10.3.2021

3. Koulutuspäivä
11.5.2021

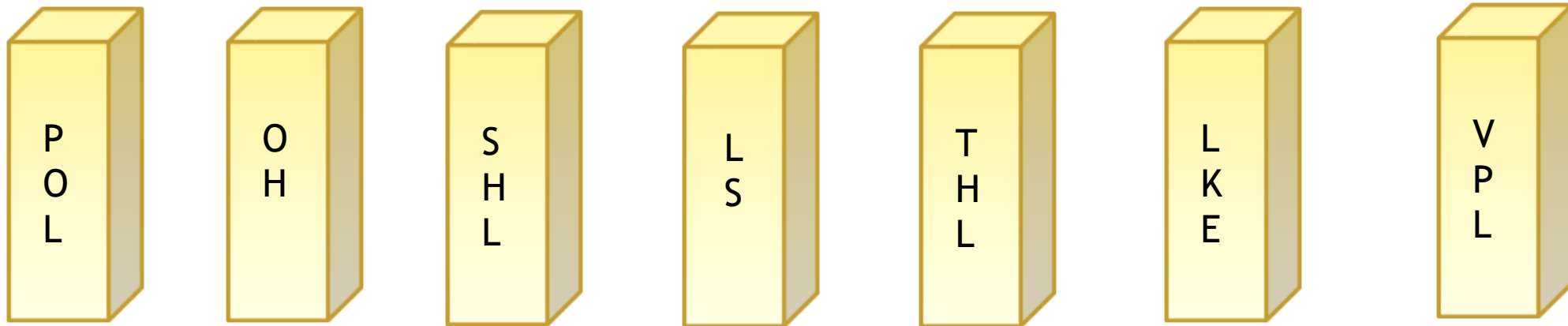
1. **Koulutetaan** kuntien konsultoivia/koordinoivia erityisopettajia ja opiskeluhoollon ammattilaisia konsultatiivisessa työssä
2. **Vahvistetaan ja mallinnetaan** kuntien omaa konsultaatio-osaamista ja toimijoita sekä monialaista yhteistyötä
3. **Kehitetään** vaativan erityisen tuen toimijoiden (Vaatu- ja kunnalliset toimijat) konsultatiivista työtä
4. **Valmistetaan** koulutusteemojen mukaisia sisältöjä vaativasta erityisestä tuesta Sote-akatemian Osaamispuuhun kaikille avoimeen käyttöön.

Käsite	Määritelmä
Opiskeluhoolto	yhteinen termi termeille oppilas- ja opiskelijahuolto
Oppilas tai opiskelija	lapset ja nuoret esikouluikäisistä toisen asteen opintojen loppuun
Oppilaitos tai koulu	esikoulut, koulut, lukiot ja ammatilliset oppilaitokset
Moniammatillinen yhteistyö	saman toimialan ja saman sektorin eri ammattiryhmien välistä yhteistyötä.
Monialainen yhteistyö	eri sektoreiden ja eri toimialojen välistä yhteistyötä.
Konsultaatio	Neuvon kysyminen. Kysyjä antaa tietoa, jonka perusteella vastaaja vastaa. Vastaaja ei luovuta hallussaan olevia salassa pidettäviä tietoja (Opas 36/2015)
Ehkäisevät palvelut	Ongelmia ja sairauksia ehkäisevät palvelut, suojaavien tekijöiden vahvistaminen
Korjaavat palvelut (erityistason), sairaudet ja sosiaaliset ongelmat	Terveydenhuollon erikoispalvelut ja kuntoutus sekä sosiaalihuollon erityispalvelut.

Opiskeluhuollon kokonaisuus

Lait kivijalkana

POL	= Perusopetuslaki (628/1998)
OH	= Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)
SHL	= Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
LS	= Lastensuojelulaki (417/2007)
THL	= Terveysthuoltolaki (1326/2010)
LKE	= Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977)
VPL	= Vammaispalvelulaki (380/1987)

Oppiminen ja koulunkäynnin tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttaminen edellyttää lähtökohtaisesti yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa (poikkeuksia lukuun ottamatta) ja opetushenkilöstön ja opiskeluhuollon ammattilaisten kesken

Oppilas tai huoltaja eivät voi kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyistä pedagogisesta tuesta

Opiskeluhuollon palvelujen vastaanottaminen on oppilaalle ja huoltajalle vapaaehtoista → tarvitaan suostumus

Oppilaalla on subjektiivinen oikeus käyttää oppilashuollon palveluita. Huoltaja ei voi estää oppilasta käyttämästä oppilashuollon palveluita.

Säädely moniammatillinen yhteistyö oppilaan ja huoltajan tukena

1. **Pedagoginen tuki:** Yhteistyö pedagogisessa arvioissa ja selvityksessä
2. **Muu moniammatillinen yhteistyö:** Konsultaatio, verkostoyhteistyö
3. **Kurinpito:** Oppilashuolto kurinpidon ja ojentamisen yhteydessä

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty 36 §:n 1 momentissa tarkoitettu kurinpitorangaistus tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi 36 §:n 2 tai 3 momentin nojalla, järjestetään tarvittava oppilashuolto.

Tiedonsiirto

- Opiskeluhuollossa käsiteltävät tiedot ovat lähes poikkeuksetta salassapidettäviä. Potilas- ja asiakastiedot ovat yksityiselämän suojan ydinalueeseen kuuluvia arkaluonteisia henkilötietoja, joita koskee henkilötietolain mukainen käsittelytieto.
- **Opiskeluhuoltolaki sujuvoittaa moniammatillisessa yhteistyössä tapahtuvaa tiedon luovuttamista**
 1. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on lupa salassapidon estämättä vaihtaa tietoja, jotka ovat välttämättömiä opiskeluhuollon järjestämisessä (23§)
 2. Opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot voidaan antaa ja luovuttaa paitsi oppilashuollon ammattilaisille, myös oppilaan opettajalle, rehtorille ja tämän lain mukaisesta opetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle
 3. Salassa pidettävää tietoa saa antaa sivulliselle, jos luovutus perustuu a.o. henkilön suostumukseen (yksilöity lupalomake)

Opiskeluhooltolain tarkoituksena on

- 1) edistää **Jussin** oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä
- 2) edistää Jussin **koulun ja oppimisympäristön** hyvinvointia, terveellisyyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä
- 3) **turvata Jussille varhainen tuki**
- 4) turvata Jussille ja kaikille kunnan oppilaille laadukkaat oppilashuoltopalvelut **yhdenvertaisesti**
- 5) vahvistaa opiskeluhoollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja **monialaisena yhteistyönä.**

Oppilashuollon kokonaisuus

Oppilaan hyvän oppimisen, fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä, ylläpitämistä ja niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä

Yhteisöllinen oppilashuolto

Ensisijaista
Ehkäisevää
Kuuluu kaikille

Oppilaat
Osallisuus
Hyvinvointi
Oppiminen

Oppimisympäristö
Terveellisyys
Turvallisuus
Esteettömyys

Oppilashuollon palvelut

Kouluterveydenhuolto
Psykologi- ja
kuraattoripalvelut

Yksilökohtainen oppilashuolto

Ehkäisevää
Tukea antavaa

**Erityisoppilaitoksen
järjestämät sosiaali-
ja terveyspalvelut**

**Monialainen
asiantuntijaryhmä**

Opiskeluhuollon ryhmät

Monialaiset työryhmät	Jäsenet	Tehtävät	Suunnitelmat
Opiskeluhuollon ohjausryhmä Koulutuksen järjestäjäkohtainen, voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Ohjausryhmälle asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Kokoukset säännöllisesti	Koulutuksen järjestäjä päättää yhteistyössä opiskeluhuollon palveluja tuottavien tahojen kanssa tarkemmin opiskeluhoitoryhmien kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Opiskeluhoitoryhmät voivat tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. ----- Esimerkiksi: Keskeisimpinä sivistys-, sosiaali- ja terveystoimen edustajat. Yleensä koulutuksen järjestäjä esim. sivistystoimenjohtaja johtaa ryhmää.	Kunnan monialaisen opiskeluhuollon kehittäminen, suunnitteleminen, ohjaaminen ja arvioiminen - Omavalvonnan koordinointiin osallistumien (Kuka, miten, milloin, millä mittareilla) → Omavalvonnan tuloksilla tulisi olla kiinteä yhteys koulutuksen järjestäjien ja kuntien päätöksenteon valmisteluun (toiminta- ja taloussuunnitelmiin). STM Kuntainfo 13a/2015	Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma Paikallinen opetussuunnitelma Opiskeluhuollon suunnitelma
Opiskeluhoitoryhmä (koulukohtainen). <u>Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja</u> Kokoukset säännöllisesti → 2- 4 kertaa lukuvuodessa ei riitä	Esimerkiksi: Oppilas/oppilaat- ja huoltaja, edustajat koulusta tai oppilaitoksesta, psykologi- ja kuraattoripalveluista, koulu- tai opiskeluterveydenhuollosta, Muut: esimerkiksi oppilaanohjaaja, erityisopettaja jne.	Yhteisölliset ja järjestämiseen liittymiset asiat - Koulun oppilashuollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi - terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmia ehkäisevä työ - Kouluterveyskyselyn ym. hyödyntäminen	Yksikkö-/koulukohtainen opiskeluhoitosuunnitelma Opiskeluhuollon vuosisuunnitelma/ vuosikello
Monialainen asiantuntijaryhmä Kootaan harkiten tapauskohtaisesti,	Asiantuntijoita valitaan ryhmään vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmässä voi olla esimerkiksi terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, opinto-ohjaaja ja oppijan ryhmäohjaaja tai keskeinen opettaja.	Yksittäistä oppilasta koskevat asiat - Oppilaan/oppijaryhmän koulunkäynnin tuen ja opiskeluhuollon tarpeen selvittäminen sekä palvelujen järjestäminen.	Oppilashuoltokertomus Asiantuntijaryhmä nimeää vastuuhenkilön, jolla kirjaamisvelvoite. Potilaskertomus Terveystoimen ammattihenkilö kirjaa Asiakaskertomus Opiskeluhuollon kuraattori kirjaa

Oppilashuoltoa toteutetaan ensijaisesti ennaltaehkäisevänä, koko yhteisöä tukevana

”Jos lasten elämää halutaan
parantaa, tulee keskittyä siihen,
mitä aikuiset tekevät.”

Annarilla Ahtola, PsT, 2012

Toimintakulttuuri
ja arvoperusta

Turvallinen ja
esteetön
oppimisympäristö

Yhteiset
toiminta-
mallit

Oppilaiden ja
huoltajien
osallisuus

Hyvä opetus ja
hyvinvointitaitojen
harjoittelu

Selkeät
oppilashuollon ja
monialaisen
yhteistyön rakenteet

Opiskeluhuollon ohjaus ja ohjausryhmän toiminta

Ohjausryhmän tehtävät

- linjaa yhteiset tavoitteet toteuttamalleen opiskeluhuollon toiminnalle ja tukee yhteisten tavoitteiden saavuttamista ja yhtenäisten toimintatapojen omaksumista
 - Monialaisen (SISOTE) yhteistyön raamit ja kehittämiskohteet Yhteistyö mm. erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun kanssa - palvelupolut
 - Kunnan yhtenäiset käytänteet (lomakkeistot, huoltajien kuulemiskäytänteet jne)
 - Henkilöstön opiskeluhoitotyön ja monialaisen osaamisen kehittämisen tukeminen
- suunnittelee, kehittää ja arvioi vastuulleen kuuluvaa kunnan opiskeluhoitoa sekä ohjaa oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien toimintaa oppilaitoksissa
 - Kuntapäätäjien tiedottaminen, opiskeluhuollon resurssointi → Toiminta- ja taloussuunnitelmat
 - Oma valvonnan koordinointi ja vaikuttavuuden arviointi
 - Työhön vaikuttavien/muuttuvien tekijöiden huomioiminen (esim. sijoitetut lapset, lastensuojelulaitokset, eri kieli- ja kulttuuritaustaiset jne)
- laatii vastuulleen kuuluvan opiskeluhuollon osuuden kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan

VALTERI

Kasvatus- opetuspalveluiden yhteistyö sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa.

Missä tilanteissa yhteistyötä tehdään?
Tiedetäänkö yksiköissä käytännön prosessit ja vastuuhenkilöt?

Onko työskentely ennaltaehkäisevää vai korjaavaa?

Yhdyspinnoilla työskentely

Miten tiedostatte toistenne työn säädökset, suositukset ja käytänteet? (Keskeiset lait, tehtävät, Käypä hoito –suositukset, OPS jne.)?

Miten voisitte kehittää yhteistyötänne, jotta se tehostuisi ja helpottuisi?

Palveluiden arviointi ja vaikuttavuus

Miten mittaatte (käytössä olevat mittarit) lasten ja nuorten palveluiden vaikuttavuutta?

Miten hyödynnätte tietoa ?

Kokeilut ja innovaatiot

Millaisia uusia, monialaisia yhteistyön rakenteita ja käytänteitä olette kehittäneet tai kehittäte parhaillaan? Mitä tavoittelette?

Miten edistätte lasten ja nuorten aitoa osallisuutta

Integraation ulottuvuus	Kysymyksiä keskustelun pohjaksi	Toimintaa viitoittaa arvokeskustelu
Tavoitteet ja orientaatio	Onko meillä yhteisesti sovitut tavoitteet? Miten asiakkaan tarpeet otetaan toiminnassa huomioon? Miten asiakkaita osallistetaan mukaan palvelujen kehittämiseen?	
Yhteenkuuluvuus	Tunnetummeko toisemme? Luotammeko toisiimme? Onko tiedonkulku välillämme toimivaa?	
Ohjaus ja johtajuus	Mitä mekanismeja tai henkilöstöä meillä on edistämässä yhteistyötä? Onko meillä yhteisiä foorumeja keskustelulle ja osallistumiselle? Miten yhteistyötä ja palvelujen yhteensovittamista johdetaan? Mitä asiantuntijatukea saamme monialaisen yhteistyön kehittämiseen?	
Formaalisuus	Onko meillä yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset? Onko meillä toimivat järjestelmät tiedon keräämiseen ja jakamiseen?	
Vastuut ja resurssit	Onko vastuu toiminnasta ja palveluiden laadusta yhteistä vai hajallaan? Entä päätösvalta? Ovatko resurssit erilliset vai yhteiset? Voimmeko kohdentaa niitä asiakaslähtöisesti palveluprosessien kehittämiseen?	

Kehittämisen työkalu, selvitys ja ohjeita

LOMAKE

Selvitys Eduskunnalle oppilas- ja
opiskelijahuoltolain toimeenpanosta
[Selvitys](#)

Uusi soveltamisohje oppilas- ja
opiskelijahuoltolainsäädännön toteuttamisen
tueksi.
[Kuntainfo 13/2015](#)

[Opetushallitus: Oppimisen ja
koulunkäynnin tuki ja oppilashuolto](#)

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Lomake opiskeluhuollon ja sen johtamisen kehittämiseksi

Lomakkeessa esitetään ensin kansallisiin linjauksiin perustuva tavoite. Lomakkeen Miten -kysymykset auttavat seuraamaan ja arvioimaan monialaista opiskeluhuoltoa ja sen johtamista oppilaitoksissa ja kunnissa.

Jokaisen kysymyksen kohdalla pohditaan, onko asiasta sovittu. Vastausvaihtoehdot ovat (1) kyllä, (2) ei ja (3) ei tietoa / sovellu. Suluissa olevat numerot viittaavat Monialainen opiskeluhuolto ja sen johtaminen -oppaan lukuihin.

Kysymykset liittyvät seuraaviin sisältöihin:

1. OPISKELUHUOLLON RYHMÄT JA SUUNNITELMAT.....	2
1.1 Opiskeluhuollon ryhmät ja niiden tehtävät (3.1).....	2
1.2 Opiskeluhuoltoa ohjaavien suunnitelmien laadinta (3.2).....	5
1.3 Opiskeluhuollon ryhmät ja suunnitelmat ammatillisessa peruskoulutuksessa (3.3).....	8
2. MONIALAINEN YHTEISTOIMINTA.....	9
2.1 Osallisuuden tukeminen (4.1).....	9
2.2 Toimintatapojen yhtenäistäminen ja yhteistoiminta (4.2).....	10
2.3 Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö (4.3).....	11
3. YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO.....	12
3.1 Yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen ja tavoitteet (5.1).....	12
3.2 Yhteisöllisen hyvinvoinnin edistäminen yhtenäisin toimintatavoin (5.2).....	12
4. YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO.....	17
4.1 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen (6.1).....	17
4.2 Yksilön hyvinvoinnin edistäminen yhtenäisin toimintatavoin (6.2).....	20

Psykologin ja kuraattorin tehtävät

Opiskeluhuollon psykologi palvelut (HE67/2013)

- Lapsen ja nuoren kehitykseen, oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvien kysymysten selvittely ja arviointi
 - Psykologinen arviointi
 - Neuvottelut vanhempien ja koulun henkilöstön kanssa
 - Psykologiset tutkimukset (ml psykologiset testit)
 - Lausuntojen laatiminen
 - Tukitoimien sekä opetusjärjestelyjen suunnittelu
 - Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa
- Opiskelijoiden yksilöllinen tuki ja ohjaus tunne-elämän kehitykseen, sosiaaliseen vuorovaikutukseen tai oppimiseen liittyvissä pulmissa
- Tuki perheille lapsen ja nuoren kehitykseen, vanhemmuuteen tai perheen ongelmatilanteisiin liittyvissä kysymyksissä

Psykologi oppilaitoksessa oppimisen ja mielenterveyden asiantuntijana

Psykologi oppilaitoksen tukena

- Psykologisen tiedon tuominen oppilaitoksen toimintaan ja kehittämiseen
- Johdon tuki hyvinvointiin liittyvissä asioissa
- Oppilaitoksen sisäisen toimintakulttuurin kehittäminen
- Hyvinvoinnin edistäminen
- Koulutus

Psykologi opiskelijan tukena

- Psykologiset tutkimukset, arviot ja tarvittaessa jatko-ohjaus
- Tavoitteelliset lyhytterapeuttiset interventiot
- Psykoedukaatio ja normalisointi
- Kriisityö
- Asiantuntija verkostotyössä
- Huoltajien ohjaus ja neuvonta
- Ryhmäinterventio

Psykologi opettajan tukena

- Opetushenkilöstön konsultointi
- Oppimisen tuen suunnittelu, pedagogisten asiakirjojen moniammatillinen käsittely
- Opettajan kanssa yhdessä tehdyt ryhmäinterventiot
 - Verkostoyhteistyö

Opiskeluhuollon psykologi

- On terveydenhuollon ammattihenkilö ja opiskeluhuollon työntekijä
- Työskentelee yhteisöllisissä ja yksilökohtaisissa opiskeluhuollon tehtävissä (1/7 työpäivän sääntö, ei lakisääteistä mitoitusta)
- Osallistuu
 - perusopetuslain mukaisiin asiantuntijatehtäviin (ped.arvio ja selvitys, muutokset yksilöllistämisessä)
 - kurinpitotoimien jälkeisiin tehtäviin ja työnantajan määrittämiin tehtäviin
- Toimii yhdyshenkilönä koulun ulkopuolisiin palveluihin
- Kutsuu koolle verkostoja ja vetää verkostopalavereita

VALTERI

Mihin
psykologin aika
koulussa
menee?

**Opiskeluhuollon
psykologin
osaamisvaatimukset**

KEHITYS-
PSYKOLOGIA

LAPSEN
NORMAALI
KEHITYS

KLIININEN
PSYKOLOGIA

MIELENTERVEYS-
JA
KÄYTÖSONGELMAT
LYHYT TERAPIAT
EROTUSDIAGNOS-
TIikka

TYÖ- JA
ORGANISAATIO
PSYKOLOGIA

KOULU
ORGANISAA-
TIONA JA
TYÖYHTEISÖNÄ

KRIISI- JA
TRAUMA-
PSYKOLOGIA

KRIISITYÖ &
ENNALTA-
EHKÄISY

NEUROPSYKO-
LOGIA

TUTKIMUS &
KUNTOUTUS

PERSOONAL-
LISUUS- JA
SOSIAALI-
PSYKOLOGIA

RYHMÄILMIÖT
IHMISKÄSITYS

Opiskeluhuollon kuraattoripalvelut (HE67/2013)

- Opiskelijan tilanteen kartoitus
- Tuen tarpeen arviointi
- Sosiaalinen selvitys
 - Koulunkäynti
 - Opiskelu- ja oppimisympäristö
 - Opiskelijan toimintakyky, vointi ja jaksaminen
 - Perhe- ja kotitilanne
 - Kaverisuhteet
 - Harrastukset
 - Vapaa-ajan vietto
- Ohjaus ja tukikeskustelut
- Koulunkäyntijärjestelyt

Koulukuraattori

- on sosiaalipalveluiden ammattihenkilö ja opiskeluhuollon työntekijä
- työskentelee yhteisöllisissä ja yksilökohtaisissa opiskeluhuollon tehtävissä
- Osallistuu perusopetuslain mukaisiin asiantuntijatehtäviin (pedagoginen arvio ja selvitys, muutokset yksilöllistämisessä)
- Osallistuu kurinpitotoimien jälkeisiin tehtäviin ja työnantajan määrittämiin tehtäviin
- Toimii yhdyshenkilönä koulun ulkopuolisiin palveluihin
- Kutsuu koolle verkostoja ja vetää verkostopalavereita
- Auttaa ja tukee perhettä sosiaalietuuksiin liittyvissä asioissa
- nostaa esille oppilaan ja perheen ääntä sekä oppilaan oikeuksia

- Esimerkkejä :
- Vetää erilaisia ryhmiä kuten Tunne- ja turvataito ja vanhempain ryhmät
- Tapaa yksittäisiä oppilaita ja perheitä
- Osallistuu vaativampaan perhetyöhön kuten kouluakäymättömien oppilaiden perheiden ryhmät

Yhteisöllinen oppilashuolto ja oppilashuoltoryhmän toiminta

Kirjoita Chattiin esimerkki,
kuinka olet edistänyt
hyvinvointia yhteisössäsi
tällä viikolla.

VALTERI

Mitä sinä tuot mukanas
työyhteisöösi?
Millaista puhetta puhut?
Miten kuuntelet?

Puheet vaikuttavat
arvoihin, asenteisiin ja
toimintakulttuuriin.

[Every Opportunity](#) Koulun toimintakulttuuri

Ilopuhe

Välittämispuhe

Arvostuspuhe

Ratkaisupuhe

Onnistumispuhe

Tulevaisuuspuhe

A large, light pink graphic resembling a ribbon or banner. It has a central rectangular section with rounded corners containing the text "Opasvinkki" in white. The sides of the banner flare outwards and then fold back inwards at the bottom, creating a symmetrical, ribbon-like shape.

Opas-
vinkki

- Lapsi- ja nuorisölähtöisyys opiskeluhuollon palveluissa

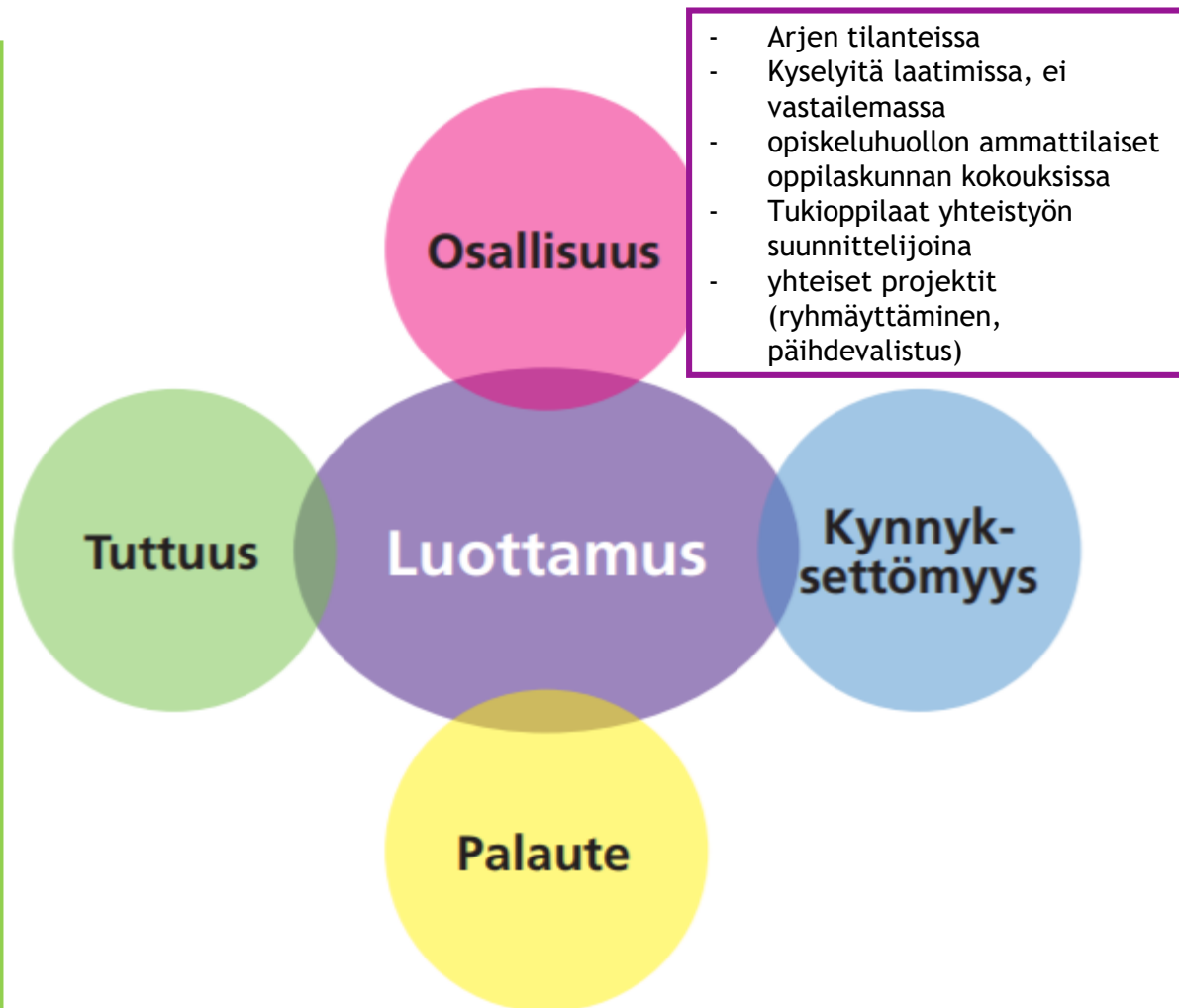
Matti Mänttinen, Petteri
Matti Kauranen,
Kristina Lahti,
Eero Mäkelä (Eds.)

Kohtaaminen keskiössä OPAS

Kohtaaminen on ensimmäinen tukitoimi - kohtaamisen laatutekijöitä opiskeluhuollon työprosesseissa

- Opiskeluhuollon ammattilaiset ja muu henkilöstö on tunnettava edes ulkonäöltä (ilmoitustauluilla kuvat ja esittelyt, nettisivuilla esittelyvideot)
- Yhteisissä tilaisuuksissa esittelyt ja konkreettisia esimerkkejä omasta työstä
- Opiskeluhuollon suunnittelemat kuukausiteemat koteihin esim. kehu lapsi päivässä
- Kuraattorin ja psykologin aamunavaukset esimerkiksi toista haastatellen

- Käytävätreffit/välitunti-toiminta kerran kuussa
- Keskiviikon kuunteluvälkät (opiskeluhuollon ammattilaiset vuoroviikoin)
- Hyvinvointitunnit ja työpajat
- Yhteydenpito nuorten suosimissa kanavissa, perinteinen postilaatikko, chat-kanavat

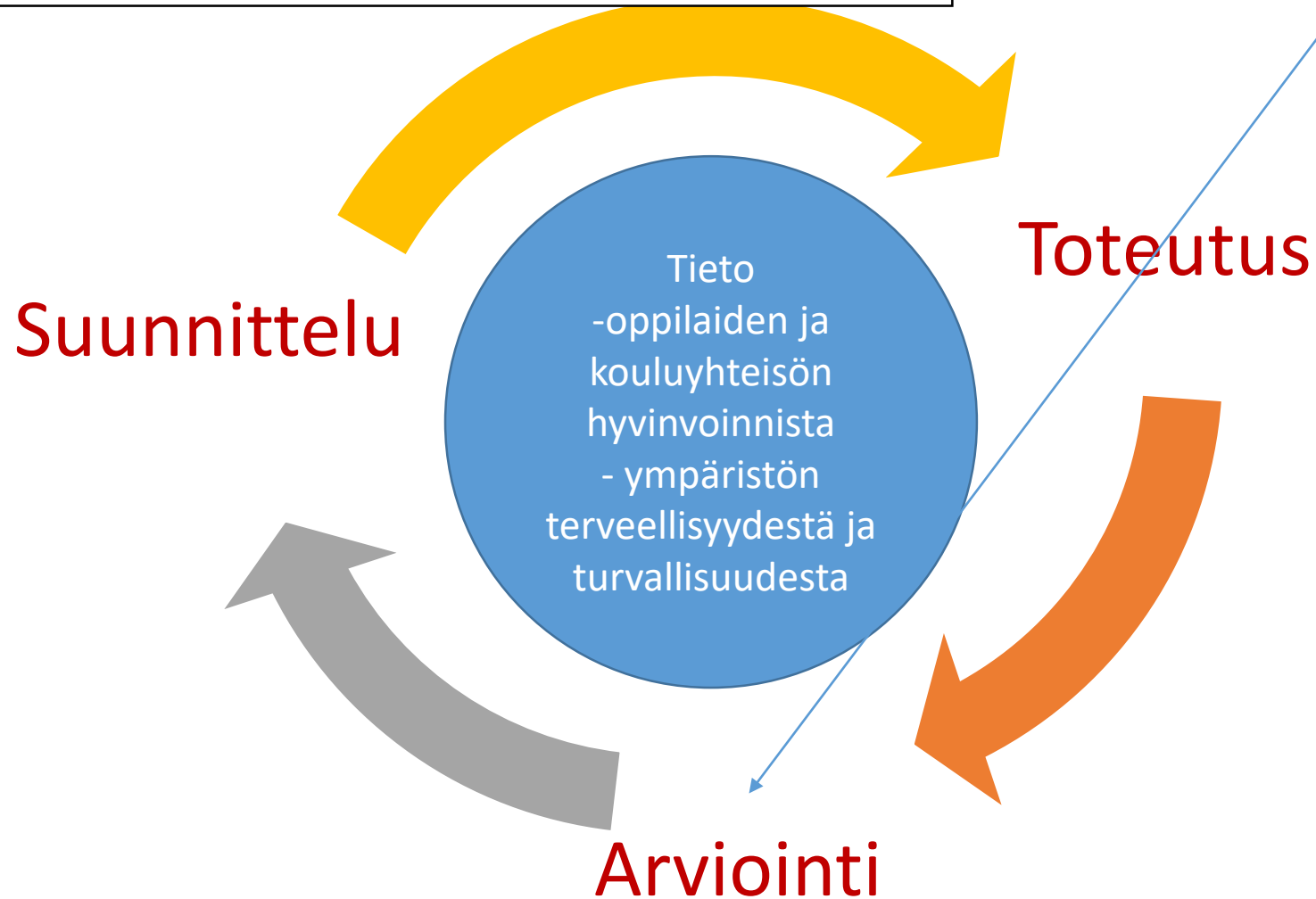
TOIMINTAKULTTUURI

Esimerkkejä yhteisöllisestä hyvinvointityöstä

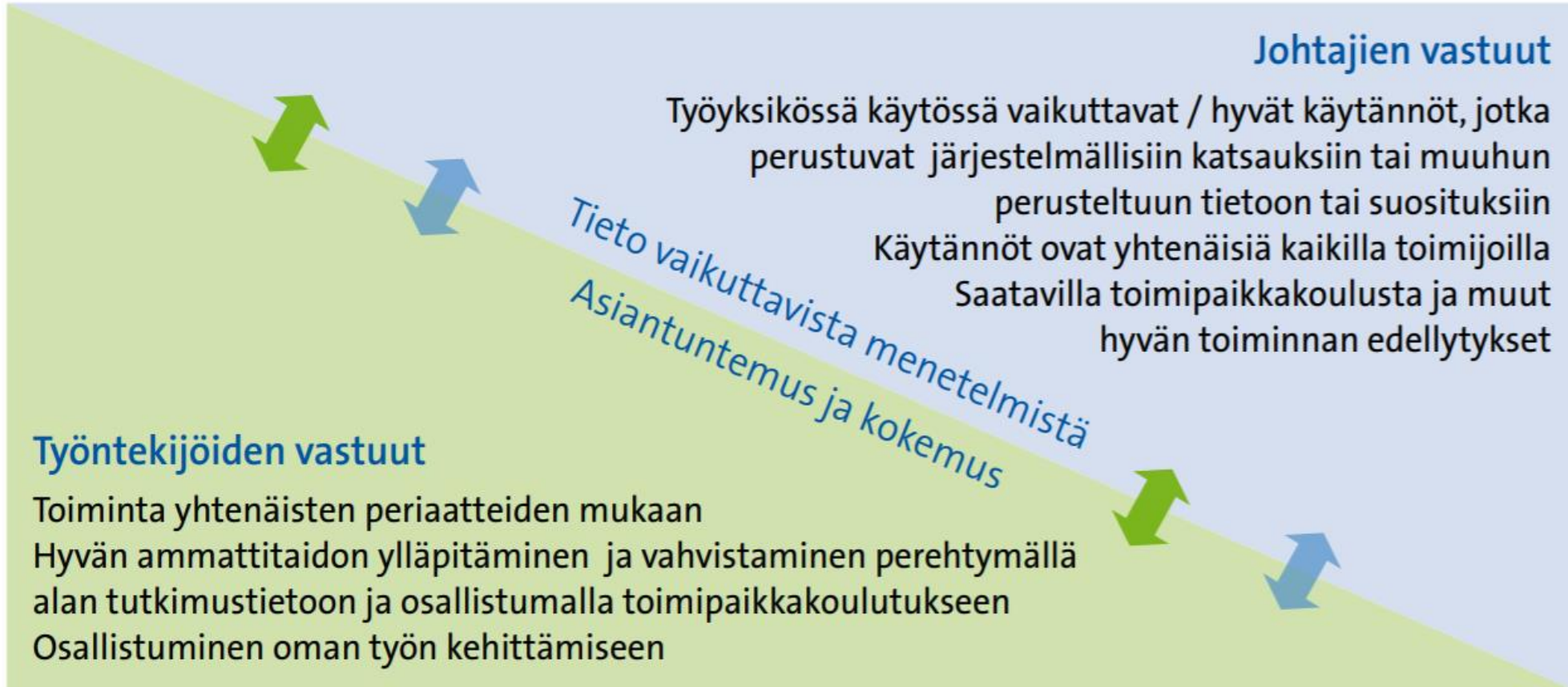
Yhteisöllisen oppilashuollon lukuvuosi

- Kouluterveyskyselyt
- Tea-tiedonkeruu
- Kiusaamiskyselyt
- Terveellisyyden, turvallisuuden ja yhteisön hyvinvoinnin tarkastus
- Kouluhyvinvointiprofiili tms.
- Laajojen terveystarkastusten yhteenvedot
- Asiakaspalautteet
- Rekisterit ja tilastot
- Henkilöstön ja palvelun ammattilaisten näkemys
- Oppilaita ja huoltajilta saatava tieto
- Yhteistyötahojen näkemys

[Mitä kuuluu -kysely Lahdessa - luokkakohtaista tietoa opiskeluhooltotyön pohjaksi](#)

Johtajien ja työntekijöiden vastuut näyttöön perustuvassa toiminnassa

Yhteisöllinen oppilashuolto

Kaikki oppijat huomioiva
pedagogiikka ja toimintakulttuuri
(varhainen puuttuminen oppimisvaikeuksiin, laadukas
pedagogiikka, esteetön oppimisympäristö...)

10 askelta kohti
toimivaa kodin ja
koulun yhteistyötä

Oppilaiden ja
huoltajien
osallisuuden
edistäminen

Tunne-, turva
ja
sosiaalisten
taitojen
harjoittelu

Kiusaamiseen
puuttuminen,
yksinäisyyden
taltuttaminen

Pro-koulu
malli

<https://www.prokoulu.fi/info/>

VALTERI

[Yhteisestä työstä hyvinvointia -
opiskeluhoitotryhmä perusopetuksesta](#)

Yhteisöllisen opiskeluhoollon johtaminen ja organisoiminen

Suunnittelu, vuosikello, kokoukset, edustukset ja
arviointi

Hyvä malli –
hyvinvointi-työ
vuosiluokilla
1-9

Rovaniemi: Hyvinvoinnin
vuosikello
sosiaalisen
vahvistamisen
toimintamalli
yhteisölliseen
hyvinvointityöhön
perusopetuksessa

Opas- vinkki

Oppaan sisältö

1. Kiusaaminen on vallan väärinkäyttöä
2. Kiusaamisen esiintyvyys
3. Lainsäädäntö suojaa ja velvoittaa
4. Verkossa tapahtuva kiusaaminen
5. Kiusaamisen ennaltaehkäisy
6. Kiusaamiseen puuttuminen
7. Toimintaohjeita ammattilaisille, oppilaille ja huoltajille
8. Liitteet

[OPAS](#)

[Esittelymateriaali oppaan sisällöstä kouluille](#)

”Se on kuin bakteeri tai virus, joka leviää luokassa”

Melkein puolet tavallisen koulun nelos- ja seitsemäsluokkalaisista kertoi olleensa joskus tilanteessa, jossa on kiusattu. Mutta lapsilla ja nuorilla on myös viisaita konsteja sen lopettamiseen.

Hs 11.1.2021

KIUSAAMISEN VASTAINEN TYÖ KOULUISSA JA OPPILAITOKSISSA

Kristina Lehtinen
Sanna Heikkinen
Laura Francke
Matti Lahtinen

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSDIREKTORATET

Oppaat ja käsikirjat 2020-3a

Yhteisöllinen oppilashuolto

Tehostetumpaa, korjaavaa työtä ennaltaehkäisevää toimintaa

Kohdennettu ryhmäinterventio esim. Tunne- ja sosiaalisten taitojen harjoittekuun tai stressin hallintaan

Käyttäytymisen yksilöllinen tukeminen

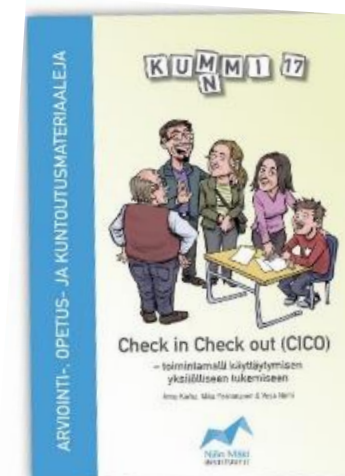
VARKAUS MARTTI-ryhmä
alakouluikäisten
"ART"

Helsingin uutiset 12.11.2019

Malmi-ryhmä

Ryhmäinterventio oppilaille, joilla on paljon poissaoloja, heikko motivaatio, ja he oireilevat vapaa-ajalla väkivallalla, rikoksilla tai päihteiden käytöllä. Monella kotiolot ovat haastavat.

Hyvä
käytänne

Yhteisöllinen oppilashuolto

POISOPITTAVAA - Opiskeluhuoltoryhmä EI

- Kokoonnu kerran kuukaudessa
- Käsittely yksittäistä opiskelijaa koskevaa opiskeluhuollollista asiaa (edes suostumuksella)
- Käsitlele opiskelijan pedagogisen tuen arviointiin tai järjestämiseen liittyviä asioita
- Koordinoi monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyä opiskelijakohtaisesti
- Käy luokkia läpi opiskelijakohtaisesti
- Unohda kokoonpanoistaan opiskelijoita ja vanhempia

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintamallien ja käytänteiden tarkistuslista			Kunnossa	Osittain kunnossa	Vaatii huomiota
1. Yhteisön arvopohja ja oppimiskäsitys on yhteisesti hyväksytty ja siitä keskustellaan säännöllisesti					
2. Oppilaat ja huoltajat ovat osallisina yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä					
3. Yhteisössä on kannustava ja positiivinen ilmapiiri					
4. Oppimisympäristö on viihtyisä					
5. Opetuksen suunnittelua ja tuen järjestämistä tuetaan ja arvioidaan jatkuvasti					
6. Työrauhan ylläpitäminen on suunnitelmallista ja perustuu sovittuihin toimintamalleihin					
7. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus on kirjattu vuosiluokittain paikalliseen opetussuunnitelmaan					
8. Poissaoloihin puuttumiseen on valmisteltu toimintamalli ja se toimii käytännössä					
9. Kiusaamisen, väkivallan ja seksuaalisen häirinnän ehkäisy ja puuttuminen on käsitelty oppilas-, ryhmä- ja koulutasolla.					
10. Yhteisön hyvinvointia seurataan ja edistetään					
11. Nivelvaiheiden sujumista edistetään toimintamallien mukaisesti.					

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän toimintamallien ja käytänteiden tarkistuslista	Kunnossa	Osittain kunnossa	Vaatii huomiota
1. Opiskeluhuoltoryhmä on sopinut tapaamistiheydestä ja aikataulusta.			
2. Opiskeluhuoltoryhmässä on sovittu, kuka toimii kokouksen puheenjohtajana ja kuka on sihteeri. Kokouksista lähtee asialista etukäteen. Kokousten vetovastuita voidaan kierrättää.			
3. Opiskeluhuoltoryhmän muistiot eivät sisällä salassa pidettäviä asioita, ne ovat huoltajien saavutettavissa.			
4. Oppilaat ja huoltajat ovat ryhmässä osallisena.			
5. Opiskeluhuoltoryhmän toiminta on suunniteltua ja suunnitelman tukena on vuosikello.			
6. Ryhmä arvioi omaa toimintaansa lukuvuoden päättyessä.			
7. Ryhmän jäsenet tuntevat oppilaitoksen henkilöstön työnkuvat.			

Yksilökohtainen oppilashuolto

Oppilas (tai huoltaja) pyytää päästä keskustelemaan oppilashuollon työntekijän kanssa

Oppilas pyytää
päästä
oppilashuollon
työntekijän luokse

Opettaja/työntekijä varaa ajan, mutta ei ilman oppilaan lupaa kerro huoltajille, mikäli oppilas pystyy ikänsä ja kehitystasonsa mukaan asian itse päättämään (5 lk tai yli).

Oppilashuollon
työntekijä tapaa
oppilaan ja päättää
yhteydenotosta
huoltajaan

Oppilaan huoltaja
kertoo huolesta ja
pyytää
opettajaa/työntekijää
olemaan yhteydessä
oppilashuollon
työntekijään.

Työntekijä
kertoo
kehen ottaa
yhteyttä

Huoltajan
voi pyytää
itse
ottamaan
yhteyttä

Neuvotellaan
yhdessä,
kuinka
edetään.

Opiskeluhooltolaki 15 §

VALTERI

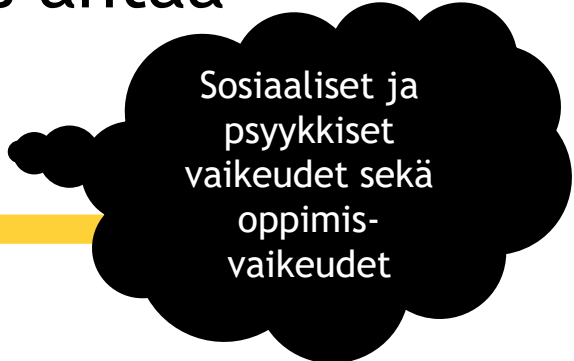
Miten opettaja toimii, kun huoli herää?

A

- ☐ Juttelee oppilaan kanssa huolta herättävästä asiasta. On yhteydessä myös huoltajiin, jos oppilas antaa luvan (oppilaan kypsyiden arvioi sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilainen).
- ☐ Konsultoi muita oppilaan yksilökohtaisen oppilashuoltoon osallistuvia (23 §)

B

- ☐ Ottaa viipymättä yhteyttä **kuraattoriin tai psykologiin** ja kertoo huolensa (16 §). Oppilaalle on kerrottava yhteydenotosta, jos yhteydenottoa ei voi tehdä hänen kanssaan. Huoltajalle kerrotaan myös, jos oppilas antaa luvan.
- ☐ Kokoo tarvittaessa asiantuntijaryhmän

Sosiaaliset ja
psykkiset
vaikeudet sekä
oppimis-
vaikeudet

Monialaisen asiantuntijaryhmän koolle kutsuminen ja kokous

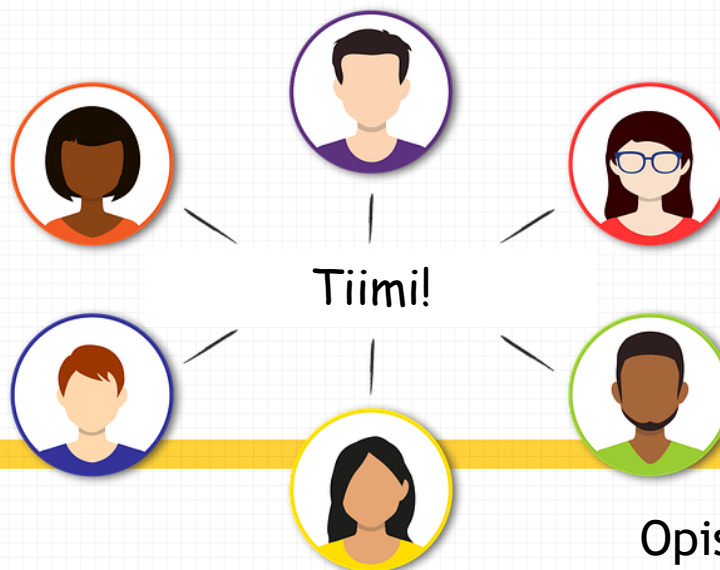
Pyydetään oppilaan ja huoltajien kirjallinen suostumus

Monialainen asiantuntijaryhmä

Oppilashuolto-
kertomuksen
kirjaaminen
ja päivittäminen

Suostumuksella
voidaan pyytää muita
talon ulkopuolisia
asiantuntijoita
mukaan

Huom!

Kertomus =
kokousmuistio
Kertomusta
täydennetään
prosessin aikana;
tehdyt
toimenpiteet.

Huom!

Opiskeluhooltolaki 19 §, 20 §

VALTERI

Monialainen asiantuntijaryhmä

Tiedonkulun helpottamiseksi:

- Opiskeluhuollon lupalomake → yksilöity lupa
- Opiskeluhuollon kertomus → kokousmuistio

[THL blogi: Opiskeluhuoltolaki on
väärinymmärrettyjen lakien kingi](#)

VALTERI

Yksilökohtainen oppilashuolto

POISOPITTAVAA - Monialainen asiantuntijaryhmä EI

- Keskustele pedagogissa ryhmissä yksittäisen oppilaan oppilashuollollisista asioista
- Osallista ryhmään automaattisesti lastensuojelun työntekijää (vrt. verkostokokoukset)
- Osallistu arviointiin (arviointista päättää opettaja)
- Päättä
 - vuosiluokalle jättämisestä (siitä päättävät rehtori ja opettajat)
 - kurinpidosta

Yksilökohtaisen opiskeluhuoltotyön toimintamallien ja käytänteiden tarkistuslista			Kunnossa	Osittain kunnossa	Vaatii huomiota
1. Opiskeluhuollon ammattilaiset ja heidät ja heidän tehtävänsä tunnetaan hyvin yhteisössä					
2. Opiskeluhuollon ammattilaisten työnjako on selkeä ja yhteistyö toimii					
3. Oppilashuoltoryhmän jäsenet tuntevat salassapitosäännökset. Tietojen luovutusta koskevat käytänteet ovat yhteneväisiä					
4. Oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia omista oikeuksistaan, oppilashuollon luottamuksellisuudesta ja tietojen luovutukseen liittyvistä käytännöistä					
5. Oppilaan ja huoltajan kuuleminen ja asiantuntijuus omissa asioissa on kiistatonta					
6. Koulun henkilöstöä on tuettu ja koulutettu ottamaan huoli puheeksi					
7. Opiskeluhuollon resurssit ovat riittävät ja ne ovat helposti saavutettavissa					

Linkkejä, ideoita

Verkko- koulutus

Opas ja verkkokoulutus
yhteistyöstä

**THL: OPAS JA
VERKKOKOULUTUS**

LUO LUOTTAMUSTA Suojele lasta

Mahdollisimman varhain, avoimesti ja yhdessä

Koulun
terveys-
kirjasto

Erinomainen ja
ajantasainen sivusto
opettajille ja
opiskeluhuollolle

[Koulun terveyskirjasto](#)

KUSTANNUS OY
DUODECIM

1. OLE KIITOLLINEN
2. MUISTELE HYVÄÄ
3. TEE HYVIÄ TEKOJA
4. LOPETA VATVOMINEN

[Onnentaidot](#)

Esimerkki koko luokalle sovellettavasta ohjelmasta

→ ↺ ↻ 🔒 koulunerveyskirjasto.fi/aihe/arvostava-kohtaaminen/tiimityötaitojen-kurssi-nuorille

DUODECIM
Koulun terveyskirjasto

OPE

Materiaalit

- **OPETTAJAN OPAS**
- **HARJOITUSMONISTEET**
- Osio 1. Positiivinen palaute
- Osio 2. Onnistumisen ilo
- Osio 3. Ongelmien ratkaiseminen
- Osio 4. Toisen ihmisen toimintatapaan puuttuminen
- Osio 5. Kritiikkiin vastaaminen
- Osio 6. Loukkausten sopiminen

Artikkeli

1. Keskity kuuntelemiseen.
2. Tarkenna kuulemaasi kysymyksillä.
3. Älä keskeytä puhujaa.
4. Ilmaise elein, että kuuntelet (katsekontakti, nyökkäys)
5. Kiinnitä huomiota siihen, **keskitytkö kuuntelijana ihmisiin, toimintaan, aikaan vai sisältöön.** Kehityt kuuntelijana.
6. Liitä vastauksiisi pohdintaa kuulemastasi.

HS 5.3.2020 dosentti Tuula-Riitta Välikoski

"Olen tajunnut vuosi vuodelta entistä selvemmin, mikä kuuntelun merkitys on erilaisissa ammateissa, ihmissuhteissa, toimivassa työyhteisössä, johtamisessa, yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa, siis kaikessa. "

Dosentti Tuula-Riitta Välikoski on tutkinut työnsä kuuntelemista Tampereen yliopistossa. Hän pitää itseään kärsimättömänä kuuntelijana. Kuva: SARA AALTIO

Intohimona kuuntelu

Kuuntelemisessa ei ole mitään mystistä. Miksi se on niin vaikeaa, että kuuntelemisen ammattilaisetkin epäonnistuvat? Sitä on miettinyt dosentti Tuula-Riitta Välikoski. Hän on tutkinut kuuntelua vuosikymmeniä.

THL:n osallisuuden kokemusta
mittaavat väittämät

THL: Osallisuuden kokemuksen
mittaaminen

Sokra: Osallisuustesti

Päähuomioita oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpanosta

1. Lain edellyttämä **toimintakulttuurin muutos** opiskeluhuollossa on käynnistynyt, mutta pysyvä ja kattava muutos saavutetaan pidemmän ajan kuluessa.
2. Opiskeluhuoltoryhmien **organisoimisessa** on eroja ja opiskelijoiden edustus on harvinaista
3. **Opiskeluhuoltoryhmät kokoontuvat** vaihtelevalla tiheydellä ja osa niin **harvoin**, että ryhmälle säädettyjen tehtävien hoitaminen voi käytännössä olla haasteellista
4. **Opiskeluhuoltopalvelut ovat tehostuneet** opiskeluhuollon ohjausryhmien näkemänä
5. Oppilaat ja opiskelijat **eivät tiedä riittävästi palveluista**, tiedottamisessa parannettavaa
6. Opiskeluhuoltopalvelut saadaan **pääsääntöisesti määrääjassa**
7. Opiskeluhuollon palveluista saatava **tuki koetaan osin riittämättömäksi**.
8. **Koulupsykologeja** on palkattu lain myötä lisää - silti **alueellisesta vajetta**
9. Psykologi- ja kuraattoripalvelut on järjestetty hallintokunnittain kirjavasti - **kaikissa kouluissa niitä ei ole**
10. **Yhteisölliseen opiskeluhuoltoon käytetty aika** on hieman lisääntynyt, **edellyttää vahvistamista**
11. Opiskeluhuollon rekistereiden yhtenevyydessä ja käytänteissä kehittämistä
12. **Painopisteen siirtoa korjaavista toimenpiteistä ennaltaehkäisevään toimintaan jatkettava**

[Selvitys Eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolain toimeenpanosta 18.6.2018](#)

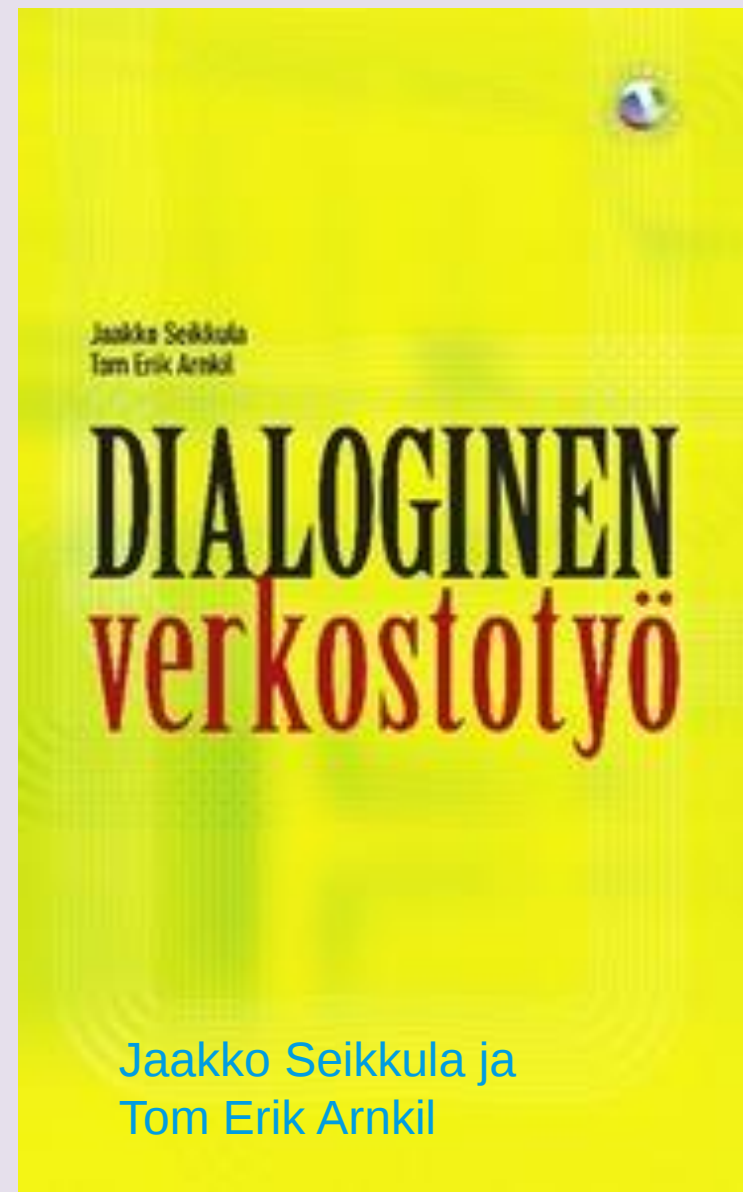
Kannatteleeko koulutus?

- Koulutusasteiden välillä suuria eroja laadunarvioinnin ja itsearvioinnin tasossa ja toteuttamisessa
- Varhaiskasvatuksessa otettu ensiaskeleita laadun indikaattoreiden käyttöönotossa
- Perusopetuksen järjestäjien oman toiminnan arviointi ei täytä lain vaatimuksia
- Lukioiden laadunhallinta- ja itsearviointijärjestelmien kehitystyö vaatii ohjausta ja resursointia

Tiivistelmä

Kirjavinkki

[Dialoginen verkostotyö -ladattava](#)

Suvi Sankinen
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri
suvi.sankinen@valteri.fi

Merja Koivisto
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri
merja.koivisto@valteri.fi